

Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1984

The ringing activity at Falsterbo Bird Station in 1984

Gunnar Roos, Lennart Karlsson, Karin Persson & Göran Walinder

Meddelande nr 109 från Falsterbo fågelstation

För femte året i följd bedrevs stationens märkningsverksamhet under 1984 enligt fasta rutiner med daglig fångst vid Fyren under såväl vår som höst samt på Flommen under en del av hösten som viktigaste inslag. Totalt ringmärktes under 1984 ca 24 000 fåglar vid Falsterbo, en siffra som väl överensstämmer med de fyra föregående årens genomsnittsresultat ($1980-83:\bar{x} = 24\,300$). I denna rapport lämnas en översiktlig redovisning av årets märkningssiffror, vartill avslutningsvis fogas några synpunkter på fångstens sammansättning vid Fyren under vår respektive höst under hela femårsperioden 1980-84.

I texten omnämnda dags- och årssummor har vanligen avrundats till jämna fem-, tio- eller hundratal. Mediandatum (Md) betecknar den dag, då hälften av vårens respektive höstens totalsumma av en viss art uppnåts. I ett par fall anges också den period, inom vilken 90 % (P 05 % - P 95 %) av de märkta fåglarna fångats. Alla tidsuppgifter avser svensk normaltid, dvs. GMT + 1 timme. Vid åldersangivelser betecknar pull bounce, 1K flygg årsunge, 2K fågel född under föregående kalenderår, 2K + fågel född under föregående kalenderår eller tidigare, etc. Vid könsangivelser, slutligen, betecknar M hane och F hona.

Vid sidan av det rutinmässiga fångst- och märkningsarbetet fortsatte under 1984 också det föregående år påbörjade specialprojektet avseende fotografisk dokumentation av ålders- och könsskiljande karaktärer hos olika tättingarter. Detta projekt, möjliggjort genom ett treårigt forskningsanslag från Riksbankens Jubileumsfond, behandlas ej i denna rapport. En separat presentation av bakgrund, målsättning och arbetsmetoder samt några exempel på hittills vunna resultat är emellertid för närvarande under tryckning i Vår Fågelvärld (Karlsson m.fl. 1985).

Metoder, fångstinsats och personal

Verksamheten fortsatte under 1984 enligt de rutiner, som började tillämpas 1980 och som finns beskrivna hos Roos & Karlsson (1981). Arbetet inriktades sålunda i huvudsak på daglig småfågel fångst vid Fyren under vår- (21 mars - 10 juni = 82 dagar) respektive höststräcket (21 juli - 5 november = 108 dagar) samt i bladvassarna på Flommen under en del av hösten (21 juli - 15 september = 57 dagar). Som fångstredskap utnyttjades enbart slöjnet, i första hand japanska 9-metersnät. Antalet dagligen använda nät tilläts variera med väderförhållandena (maximalt 20 nät på vardera lokalen), och beroende på fågeltillgången avbröts fångsten vid från dag till dag något växlande tidpunkter. Frånsett dagar med hård vind och/eller ihållande regn, då fångsten stundom helt inställdes, uppgick den dagliga fångsttiden dock alltid till minst fyra timmar under våren och till minst sex timmar under hösten, i båda fallen räknat från gryningen.

Fångstinsatsen under 1984 framgår av Tab. 1, där antalet fångst- och nättimmar redovisas separat för Fyren respektive Flommen. Räknat i antal nättimmar var årets fångstinsats vid Fyren under våren avsevärt högre än genomsnittet för 1980-83

(+ 31 %), medan höstinsatsen på denna lokal var av mera normal omfattning (+ 6 %). Vad gäller Flommen karakteriserades 1984 tvärt om av en ovanligt låg fångstinsats (- 29 %), en följd av bladvassens ringa tillväxt som i hög grad försämrade arbetsbetingelserna på denna öppna och vindexponerade lokal. Genom de restaureringsarbeten, bl.a. mekanisk vassbekämpning, som vintern 1983/84 genomfördes inom delar av Flommens naturreservat, tvingades vi dessutom flytta ca hälften av de tidigare, fasta nätplatserna från norra till södra delen av fångstområdet. Visserligen är de nya nätgatorna liksom de ursprungliga belägna i bladvassar, men man kan dock ej utesluta att de nämnda åtgärderna i någon mån påverkat fångstens sammansättning och numerär.

Tabell 1. Fångstinsats vid Fyren och Flommen 1984. Inga fångstförsök under dagar med ihållande regn och/eller hård vind (> 13-15 m/s).

Trapping efforts at Fyren and Flommen in 1984. No trapping efforts on days with continuous rain and/or hard wind (> 13-15 m/s).

Lokal och period <i>Site and period</i>	Dagar <i>Days</i>	Timmar <i>Hours</i>	Nättimmar <i>Net hours</i>	Inga fångstförsök <i>No trapping efforts</i>
A: Fyren 21 Mar - 10 Jun	82	416	6615	0 dagar
B: Fyren 21 Jul - 5 Nov	108	660	9245	7 dagar: 21, 22 Jul; 5, 12, 14 Sep; 20, 21 Oct
C: Flommen 21 Jul - 15 Sep	57	244	3760	15 dagar: 21, 22, 26, 27, 29 Jul; 1, 30, 31 Aug; 1, 2, 5, 11, 12, 13, 14 Sep

Utöver det i Tab. 1 redovisade standardprogrammet gjordes liksom under 1983 ett försök med förlängd fångstperiod på Flommen, där den dagliga verksamheten fortsatte t.o.m. den 10 oktober (16 september - 10 oktober: 1855 nättimmar mot 1275 under samma period 1983).

Som ringmärkare tjänstgjorde som vanligt Lennart Karlsson och Karin Persson vid Fyren samt Göran Walinder på Flommen, och under hela säsongen svarade dessa tre därutöver för det inledningsvis omnämnda "fotoprojektet". Under året medverkade dessutom följande assistenter i fältarbetet: Kristian Johansson (95), Mikael Svensson (80), Ola Svensson (70) samt Jette Brandt (25 dagar). Vid sidan av sin huvudsakliga uppgift som guide för skolklasser och andra besöksgrupper deltog slutligen också Anders Wieslander under större delen av hösten i fångstarbetet vid Fyren.

Resultat

Av årets ca 24 000 ringmärkta fåglar hänför sig 94 % till de fasta fångstperioderna vid Fyren och Flommen enligt följande: 7000 (29 %) under våren och 13 100 (55 %) under hösten vid Fyren samt 2500 (10 %) på Flommen under hösten. I jämförelse med de fyra föregående åren innebär detta en mycket hög värsiffra ($x = 4570$) och en normal höstsiffra ($x = 13\,300$) vid Fyren. Däremot blev utbytet på Flommen vida lägre än under 1980-83 ($x = 5200$). Som vanligt dominerades fångsten i hög grad av ett fåtal arter, och av årets totalsumma hänför sig i det närmaste tre fjärdedelar till de sex vanligaste arterna, alla ringmärkta i mer än tusentalet exemplar: blåmes 5900 (25 %), lövsångare 4890 (20 %), rödhake 3305 (14 %), rörsångare 1435 (6 %), talgoxe 1070 (4 %), kungsfågel 1060 (4 %).

Resultaten på de olika lokalerna under 1984 framgår av Appendix (årssummor för samtliga arter) samt av Tab. 2 (dagssummor för valda arter). Årets siffror från Fyren,

Tabell 2. Antal ringmärkta individer under de tre bästa dagarna vid Fyren och Flommen 1984, valda arter.

Number of individuals ringed on the three peak days at Fyren and Flommen in 1984, selected species.

	Antal individer, datum Number of individuals, date			Summerad totalsumman Summed of totals	
	1	2	3	1 + 2 + 3	
A: <u>Fyren 21 Mar - 10 Jun</u>					
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	36 8 Apr	15 11 Apr	12 26 Apr	16	22 27
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	152 21 Apr	146 5 May	114 8 Apr	12	24 33
Rödstjört <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	45 16 May	14 5 May	12 14 May	25	33 40
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	36 26 Apr	7 8 Apr	7 16 Apr	32	38 45
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	12 27 May	11 22 May	6 28 May	15	28 35
Ärtsångare <i>Sylvia curruca</i>	27 14 May	23 13 May	15 12 May	13	24 31
Trädgårdssångare <i>S. borin</i>	25 27 May	18 8 Jun	13 29 May	17	29 37
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	641 16 May	586 14 May	469 30 Apr	20	37 52
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	49 30 Apr	39 8 Apr	38 21 Apr	19	34 49
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	19 8 Apr	7 28 Mar	7 21 Apr	12	16 21
B: <u>Fyren 21 Jul - 5 Nov</u>					
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	13 1 Nov	12 30 Oct	11 25 Oct	7	14 20
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	19 23 Aug	11 6 Sep	10 26 Aug	24	39 51
Gårdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	35 23 Sep	33 27 Sep	24 24 Sep	13	25 34
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	64 15 Sep	39 16 Sep	22 29 Sep	23	37 44
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	552 6 Sep	311 23 Sep	309 4 Oct	28	43 58
Rödstjört <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	23 6 Sep	13 7 Sep	13 21 Sep	15	24 32
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	28 5 Oct	23 29 Sep	12 24 Sep	15	28 35
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	5 3 Aug	4 8 Aug	3 23 Jul	11	20 26
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	34 6 Sep	10 25 Aug	5 11 Aug	36	47 52
Gränsångare <i>Phylloscopus collybita</i>	13 4 Oct	12 29 Sep	9 24 Sep	17	33 45
Lövsångare <i>P. trochilus</i>	95 26 Aug	63 11 Aug	62 22 Aug	9	15 21
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	82 23 Sep	72 1 Nov	68 27 Sep	10	19 28
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	15 21 Sep	12 25 Aug	9 6 Sep	14	26 34
Svartvit flugsn. <i>Ficedula hypoleuca</i>	32 11 Aug	22 6 Sep	10 25 Aug	27	46 54
Blåmes <i>Parus caeruleus</i>	981 13 Oct	836 11 Oct	628 10 Oct	17	32 43
Talgoxe <i>P. major</i>	154 13 Oct	117 31 Oct	101 11 Oct	19	33 45
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	23 16 Oct	13 22 Oct	11 22 Sep	19	30 39
Bergfink <i>F. montifringilla</i>	69 22 Oct	5 16 Oct	2 10 Oct	84	90 93
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>	86 23 Sep	30 2 Oct	27 26 Sep	39	53 65
Gräsiska <i>C. flamma</i>	127 1 Nov	10 3 Nov	4 2 Nov	89	97 99
C: <u>Flommen 21 Jul - 15 Sep</u>					
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	14 25 Aug	9 4 Sep	5 26 Aug	23	38 47
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	30 6 Sep	16 7 Aug	15 22 Aug	12	19 25
Kärrsångare <i>A. palustris</i>	7 13 Aug	6 15 Aug	6 9 Sep	12	21 31
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	151 15 Sep	89 6 Sep	77 4 Aug	13	21 28
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	73 26 Aug	65 23 Aug	64 22 Aug	14	26 38

alltså kategori A och B, kan direkt jämföras med motsvarande data i årsrapporterna för 1980-83 (Roos & Karlsson 1981, 1982, Roos m.fl. 1983, 1984). De förändrade fångstbetingelserna på Flommen (kategori C; se ovan: metoder och fångstinsats) försvårar däremot direkta jämförelser med tidigare års resultat på denna lokal (observera att materialet från Flommen under perioden den 16 september - 10 oktober redovisas i kategori D). Nedan lämnas några kommentarer till resultaten på de olika lokalerna, varvid vi utan särskilda hänvisningar utgår från de i Appendix och Tab. 2 redovisade siffrorna.

A: Fyren 21 mars - 10 juni

Vårens totalsumma vid Fyren, 7020 märkta fåglar, överträffar med god marginal resultaten från de fyra föregående åren, då årssummorna varierade mellan ca 4000 och 5200 exemplar. Denna markanta uppgång hänför sig främst till en enda art, nämligen lövsångaren. Under 1984 ringmärktes sålunda inte mindre än 3290 lövsångare (47 % av vårens totalsumma) mot i genomsnitt endast ca 1360 under 1980-83 (850 - 1700). Mer än hälften av lövsångarna fångades under tre utpräglade toppdagar, nämligen den 30 april (470) samt den 14 (590) och 16 maj (640). Samtliga dessa dagssummor överträffar de högsta noteringarna från 1980-83 (max: 420 den 6 maj 1983), men i övrigt var fångstens tidsmässiga fördelning helt normal. Av årets lövsångare fångades sålunda 90 % mellan den 30 april och den 27 maj, alltså inom loppet av 28 dagar, och mediandatum inföll den 14 maj (jfr. 1980-83: 90 % i genomsnitt mellan den 29 april och den 25 maj = 27 dagar; Md = den 12 maj).

Andra platsen i vårens fångstlistor intas av rödhaken, vars årssumma på 1230 exemplar innebär en klar uppgång från bottennoteringen 1983 (600), dock utan att nå upp till resultaten från 1980-82 (1500 - 2270). Långt efter lövsångaren och rödhaken i antal följer ett halvdussin arter med årssummor på 150-250 exemplar: kungsfågel, järnsparv, årtsångare, rödstjärt, bofink och trädgårdssångare. För samtliga dessa utom kungsfågeln är årets siffror de högsta i femårsserien 1980-84.

Vårens främsta raritet vid Fyren var en trädgårdsträdskrypare den 6 maj (2K + F), det tredje fyndet av denna art i Sverige (två fåglar ringmärkta vid Falsterbo respektive Ottenby 1983, se Karlsson m.fl. 1984 samt Pettersson & Zetterström 1983). Andra anmärkningsvärda uddafynd var en brandkronad kungsfågel den 15 april (2K F) samt en lundsångare den 28 maj (2K M). Även "subrariteterna" var ovanligt väl företrädade denna vår med bl.a. fem blåhakar (den 11-13 maj), sjutton svarta rödstjärtar (väl utspridda mellan den 7 april och den 24 maj), sex mindre flugsnappare (varav fyra den 24 maj) samt fyra rosenfinkar (den 23-27 maj).

Under året fångades tio mindre flugsnappare i Falsterbo

Foto: Jan Elmelid/N

Blåmesen stod ensam för nästa halva totalfångsten under hösten

Foto: Rolf Holm

B: Fyren 21 juli - 5 november

Av höstens totalsumma på ca 13 100 ringmärkta fåglar vid Fyren (1980-83: 9600 - 17 000) utgjordes 5700 av blåmesar (44 %), vilket innebär långt mer än en fördubbling av tidigare högstanotering för denna art (1980: ca 2300). Aktiviteten var i huvudsak koncentrerad till den sista veckan i september samt första hälften av oktober, och 90 % av höstens blåmesar fångades mellan den 24 september och den 18 oktober (= 25 dagar) med mediandatum den 10 oktober. Utpräglade toppdagar inföll den 10, 11 och 13 oktober, vilka sammantagna svarade för 43 % av artens totalsumma (630 + 835 + 980). Också talgoxen uppträdde talrikare än normalt med en totalsumma på 820 ringmärkta fåglar, av vilka 90 % fångades mellan den 28 september och den 1 november (= 35 dagar) med mediandatum den 13 oktober (toppdagar: den 11, 13 och 31 oktober, alla med 100-150 exemplar). En utförligare redogörelse för höstens mesinvasion vid Falsterbo, baserad på såväl sträckräknings- som fångst- och återfyndsdata, är under utarbetande för publicering i ett kommande Anserhäfte.

Platserna två-fyra i märkningslistorna vid Fyren intas av de tre nattflyttare, som normalt brukar dominera höstfångsten på denna lokal, nämligen rödhake med 2010 (15 %), lövsångare med 1050 (8 %) och kungsfågel med 800 exemplar (6 %). I jämförelse med medeltalen för 1980-83 innebär detta, att rödhaken ($x = 2120$) fångades i ungefär normalt antal, medan såväl lövsångaren ($x = 2620$) som kungsfågeln ($x = 2240$) uppträdde ovanligt fåtaligt. Av rödhakarna fångades 550 den 6 september (99 % årsungar), ett exceptionellt tidigt datum för en dylik toppsiffra. Höga dagsummor saknades denna höst däremot helt hos lövsångare och kungsfågel (ej en enda dag med mer än hundralet individer av någondera arten). Kungsfågeln avvek därtill

från den normala tidtabellen med mediandatum redan den 4 oktober mot i genomsnitt den 14 oktober 1980-83.

Till höstens mest anmärkningsvärda resultat vid Fyren får räknas sparvhökens rekordsumma på 181 ringmärkta exemplar (augusti 13, september 38, oktober 104, november 26). Också vid Nabben uppträdde sparvhöken synnerligen talrikt denna höst (Roos 1985), och som kan utläsas ur Tab. 3 föreligger en god korrelation mellan antalet årligen utsträckande (Nabben) och ringmärkta (Fyren) sparvhökar vid Falsterbo under de fem höstarna 1980-84 (i medeltal en ringmärkt sparvhök på 100 utsträckande). Bland de fångade sparvhökarna var årsungarna i stor majoritet, och bland såväl unga som gamla fåglar fångades betydligt fler hanar än honor. Som framgår av Tab. 3 utgjordes 87,5 % av de totalt 560 sparvhökar, som ringmärkts vid Fyren under de fem senaste höstarna, av årsungar, och av dessa var 57 % hanar - siffror som väl överensstämmer med de resultat som redovisats av Moritz & Vauk (1976) från höstflyttningen över Helgoland: 87 % årsungar, varav 63 % hanar (fångstsiffror 1959-75, N = 389).

Nämnvärda invasionsfåglar vid sidan av de inledningsvis redovisade mesarna var 220 grönsiskor (varav 190 mellan den 22 september och den 6 oktober), 140 gråsiskor (varav 125 under en enda dag, den 1 november) och 8 spillkråkor (alla mellan den 18 september och den 1 oktober). Av de fångade gråsiskorna bestämdes åtta till den numera i Sydsvrige häckande rasen *cabaret*. Raritetsutbytet vid Fyren inskränkte sig denna höst till en taigasångare den 6 oktober (1K), och även "subrariteterna" var ovanligt fåtaliga: en gräshoppsångare, tre svarta rödstjärter och fyra mindre flugsnappare. Nämnas skall emellertid också en morkulla (ny märkningsart för stationen) samt en hybrid mellan gräsparv och pilfink (se Persson 1985), båda fångade den 16 oktober. Morkullan blev för övrigt också snabbt ny återfyndsart, då den en knapp månad efter märkningen sköts i Frankrike.

Tabell 3. Årliga fluktuationer i antalet utsträckande (Nabben: S) respektive ringmärkta (Fyren: R) sparvhökar vid Falsterbo höstarna 1980-84 samt de ringmärkta fåglarnas ålders- och könsfördelning.

Annual fluctuations in numbers of Accipiter nisus recorded on visible migration (Nabben: S) and ringed (Fyren: R), respectively, at Falsterbo in the autumns 1980-84, with age and sex distribution of ringed specimens.

	1980	1981	1982	1983	1984	Totalt	
<u>Antal Number</u>							
Nabben (S)	6704	9878	9217	13567	17042	56408	
Fyren (R)	32	108	106	134	181	561	
<u>Index Index</u>							
Nabben (S)	59	88	82	120	151	500	
Fyren (R)	29	96	95	119	161	500	
<u>Ålder/Kön Age/Sex</u>							
1K M	13	62	51	62	91	279	49,7 %
1K F	17	32	50	52	61	212	37,8 %
2K M	0	1	0	0	4	5	0,9 %
2K F	0	0	0	3	3	6	1,1 %
3K+ M	1	11	4	11	17	44	7,8 %
3K+ F	1	2	1	6	5	15	2,7 %
	32	108	106	134	181	561	100,0 %

C: Flommen 21 juli - 15 september

På Flommen blev utbytet under förhösten vida sämre än under de fyra föregående åren: totalt endast 2510 märkta fåglar mot ca 3800 - 7300 per år under 1980-83. Nedgången drabbade alla de tre på denna lokal dominerande märkningsarterna, vilket framgår av följande siffror (genomsnittsvärden 1980-83 inom parentes): rörsångare 1130 (2270), lövsångare 530 (1060), sävsångare 240 (610). Också kärrsångaren och buskskvättan hade ett dåligt år med ca 60 ringmärkta exemplar av vardera arten mot genomsnittssiffror på 95 respektive 120 under 1980-83.

Som tidigare omtalats (se ovan: metoder och fångstinsats) tvingades vi under 1984 att företa vissa omflyttningar av de tidigare nätplatserna i vassarna, en faktor som naturligtvis kan ha medverkat till de ovan redovisade, låga fångstsiffrorna. Sannolikt speglar emellertid årets klena resultat i huvudsak en reell nedgång i antalet på Flommen rastande fåglar, ett antagande som styrks bl.a. av (a) den parallella nedgången i antalet höstmärkta lövsångare och vissa andra långflyttare vid Fyren (se ovan) samt (b) det dåliga utbytet av *Acrocephalus*-arter även på andra sydsvenska fångstlokaler under 1984, exempelvis vid Kvismaren i Närke (se Sjölinder 1985).

Periodens främsta raritet på Flommen var en dvärgsparv (1K M) den 15 september, stationens andra ringmärkta exemplar av denna art (den första märkt på samma lokal 1959). Nämnvärda uddaarter var i övrigt endast en blåhake, fyra gräshoppsångare, två pungmesar (den 15 augusti, båda 1K; se även nedan: kategori D) och en rosenfink.

Dvärgsparv, en av höstens rariteter på Flommen

Foto: Jan Elmelid/N

D: Diverse lokaler, flygga fåglar

Med undantag av ett femtiotal fåglar (bl.a. 14 hornugglor vid Fyren i början av november och 11 sidensvansar i Falsterbo park i början av december) hänför sig samtli-

ga märkningar i denna kategori till den förlängda fångstsäsongen på Flommen, den 16 september - 10 oktober. Totalt fångades här ca 1030 fåglar med sävsparv (410), rörsångare (220) och sävsångare (65) som vanligaste arter. Totalsumman är nästan exakt densamma som under motsvarande period 1983, och anmärkningsvärd är endast årets höga siffra för sävsparv (mer än en fördubbling av förra årets resultat, 165). Av säsongens totalsummor för rör- och sävsångare på Flommen, alltså kategori C + D, hänför sig 16 % respektive 21 % till tiden efter den 15 september, siffror som endast obetydligt skiljer sig från motsvarande värden under 1983 (13 % respektive 18 %).

Ny art i stationens märkningsprotokoll (och tillika första ringmärkta exemplaret i Sverige?) blev den citronärla, som fångades på Flommen den 17 september (1K M). Till de två augustimärkta pungmesarna (se ovan) lades ytterligare tre den 24 september (två 2K +) och den 2 oktober (en 2K F). Dessutom kontrollerades under hösten fem annorstädes ringmärkta pungmesar, nämligen den 2 och 24 augusti samt den 24 och 27 september (sistnämnda dag två exemplar). Samtliga dessa var ringmärkta som boungar på olika håll i sydvästra Skåne under sommaren (vid Lomma, Svedala och Krankesjön).

E: Diverse lokaler, boungar

Nära nog samtliga tättingar ringmärkta som boungar (310) hänför sig till stationens 125 småfågelholkar i Falsterbo park, där den totala ungproduktionen hos talgoxe (160) och blåmes (100) var avsevärt högre än under tidigare år på 1980-talet (jfr. mesarnas invasionsartade uppträdande vid Fyren under höstmånaderna).

Höstens blåmesinvasion innebar stundtals bråda dagar för personalen

Foto: Søren Rostock

Förhållandet mellan olika arters vår- och höstsummor

Med de fasta fångstperioder, som sedan 1980 tillämpas vid Fyren, uppnås för flertalet smärre tättingar en god, tidsmässig täckning av såväl vår- som höststräcket. Detta ger oss möjlighet att direkt jämföra de olika arternas vår- och höstsummor, jämförelser som eventuellt kan avslöja artvisa skillnader i flyttningsbeteende och rastbenägenhet under de två flyttningsperioderna. Efter sommarens ungproduktion är naturligtvis fågelbestånden över lag avsevärt individrikare under hösten än under våren, då den ökade dödligheten under vintermånaderna, särskilt bland ungfågarna, reducerat bestånden högst betydligt. Följdriktigt fångas vid Falsterbo totalt sett ca 2,5 gånger fler fåglar under hösten än under våren (Fyren 1980-84: $x = \text{ca } 13\,000$ under hösten mot ca 5000 under våren), men som framgår av det följande föreligger i detta avseende mycket stora skillnader mellan olika arter.

I Tab. 4 har vi för tjugofyra tättingarter sammanställt de årliga kvoterna mellan vår- och höstsummorna vid Fyren under de fem åren 1980-84, vartill vi fogat de totala vår- och höstsummorna för hela femårsperioden. Om en art uppträtt exakt lika talrikt under vår- och höstflyttningen erhålles alltså kvoten 1,00, medan kvoten blir lägre än 1,00 om arten uppträtt talrikare under hösten och högre än 1,00 om arten uppträtt talrikare under våren. Vidare har vi i tabellen indelat de tjugofyra arterna i sex grupper med utgångspunkt från de olika arternas flyttningsstrategier: (a) dag- eller nattsträckare, (b) SW-, S- eller SE-flyttare, (c) kort-, medel- eller långdistansflyttare. Bakgrundsdata för denna gruppindelning har hämtats ur de fyndsammanställningar av i Norden ringmärkta fåglar, som publicerats av Zink (1973, 1975, 1981) samt Roos (1984).

Av de sex grupperna i Tab. 4 karakteriseras tre (B, C, D) av en måttlig övervikt för höstmärkta fåglar. På varje vårfågel går sålunda i runda tal två-fem höstfåglar, relationer som åtminstone i huvudsak kan tänkas avspegla reella skillnader i vår- och höstpopulationernas storlek. En markant avvikelse från detta mönster inträffade dock 1984, då vårsiffrorna var högre än höstsiffrorna hos fem av de tolv arterna. Samtliga arter i de tre grupperna är SW-flyttare, men i övrigt inkluderar dessa grupper såväl dag- som nattflyttare och såväl kort- och medeldistans- som utpräglade långflyttare.

Från de tre ovan behandlade grupperna avviker grupp A genom en exceptionellt hög andel höstfåglar. Hos de fyra arterna i denna grupp fångas sålunda i genomsnitt från ett par tiotal (bergfink, gulsparv) till ett eller ett par hundratel (pilfink, blåmes) höstfåglar på varje vårfågel. Samtliga dessa arter är dagaktiva kortflyttare (eller partiella flyttare), vars uppträdande vid Falsterbo karakteriseras av mycket stora, årliga antalsfluktuationer, delvis av invasionskaraktär. Två av arterna, nämligen pilfink och blåmes, utmärkes därtill av en påtaglig motvilja mot utsträck över öppet hav, en faktor som via ledlinjebeteendet resulterar i en höggradig koncentration av det SW-riktade höststräcket till Falsterbo. Under det NE-riktade vårsträcket saknas däremot dylika, mot Falsterbo konvergerande ledlinjer helt, och man kan då i stället vänta sig en viss koncentration av dagsträckare som de nämnda till norra Själland och eventuellt även till norra Jylland.

Av de två återstående grupperna karakteriseras den ena av i genomsnitt ungefär lika höga vår- som höstsiffror (grupp E). Spridningen inom denna grupp är dock mycket betydande, och två arter avviker högst väsentligt från grundmönstret: törnsångaren med en klar övervikt för vårfångade och grå flugsnapparen med en klar övervikt för höstfångade fåglar. Mera enhetlig är den sista gruppen med genomgående fler vår- än höstfåglar (grupp F). I båda grupperna ingår enbart nattsträckande långflyttare, men medan bortflyttningen i grupp E i huvudsak försiggår i S-lig riktning (SSW-SSE), utmärkes de fyra arterna i grupp F av en utpräglat SE-lig primärriktning. Flyttningsriktningens betydelse för förhållandet mellan antalet vår- respektive höstfångade fåglar vid Falsterbo framgår för övrigt än tydligare vid en inbördes jämförelse mel-

Tabell 4. Förhållandet mellan antalet vid Falsterbo (Fyren) under vår- (21 mars - 10 juni) respektive höstflyttningen (21 juli - 5 november) ringmärkta fåglar, 1980-84. Nv = totalantal märkta under våren, Nh = totalantal märkta under hösten. Valda arter grupperade efter flyttningsmönster: dag- eller nattflyttare; SW-, S- eller SE-flyttare; kort- medel eller långdistansflyttare.

Ratios between numbers of birds ringed at Falsterbo (Fyren) during spring (21 March - 10 June) and autumn migration (21 July - 5 November), respectively, 1980-84. Nv = total number ringed in spring, Nh = total number ringed in autumn. Selected species grouped according to migration patterns: diurnal or nocturnal migrant; SW-, S- or SE-migrant; short-, medium or long-distance migrant.

	1980	1981	1982	1983	1984	\bar{x}	Nv	Nh	Nv/Nh
(A) Dag, SW, Partiell-Kort <i>Diurnal, SW, Partial-Short</i>									
Blåmes <i>Parus caeruleus</i>	0,00	0,01	0,04	0,01	0,00	0,01	35	10081	0,00
Pilfink <i>Passer montanus</i>	0,00	0,00	0,02	0,01	0,23	0,05	10	836	0,01
Bergfink <i>Fringilla montifringilla</i>	0,06	0,02	0,02	0,63	0,06	0,16	25	534	0,05
Gulspår <i>Emberiza citrinella</i>	0,00	0,04	0,11	0,08	0,41	0,13	25	362	0,07
\bar{x}	0,09								0,03
(B) Dag, SW, Medel-Lång <i>Diurnal, SW, Medium-Long</i>									
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	0,05	0,04	0,12	0,14	0,71	0,21	130	965	0,13
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	0,39	0,60	0,30	0,69	0,82	0,56	833	1607	0,52
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	0,47	0,22	0,31	0,91	1,30	0,64	594	1323	0,45
Såvsparv <i>Emberiza schoeniclus</i>	0,30	0,13	0,52	0,18	1,37	0,50	117	342	0,34
\bar{x}	0,48								0,36
(C) Natt, SW, Kort-Medel <i>Nocturnal, SW, Short-Medium</i>									
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	0,19	0,13	0,25	0,26	0,25	0,22	270	1321	0,20
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	0,94	0,55	0,93	0,51	0,61	0,71	7413	10496	0,71
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	0,25	0,09	0,28	0,60	0,62	0,37	323	1275	0,25
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	0,06	0,16	0,13	0,07	0,33	0,15	1266	9756	0,13
\bar{x}	0,36								0,32
(D) Natt, SW, Lång <i>Nocturnal, SW, Long</i>									
Rödstjört <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	0,47	0,18	0,47	0,15	1,17	0,49	649	1828	0,36
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	0,18	0,13	0,15	0,33	1,61	0,48	392	1406	0,28
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	0,93	0,35	0,35	0,80	3,15	1,12	8729	11516	0,76
Svarthvit flug. <i>Ficedula hypoleuca</i>	0,12	0,08	0,11	0,69	0,69	0,34	256	1041	0,25
\bar{x}	0,61								0,41
(E) Natt, SSW-SSE, Lång <i>Nocturnal, SSW-SSE, Long</i>									
Härmsångare <i>Heppolais icterina</i>	1,48	0,68	0,24	0,95	1,80	1,03	250	361	0,69
Törnsångare <i>Sylvia communis</i>	4,18	1,12	1,07	1,69	4,60	2,53	368	190	1,94
Svarthätta <i>S. atricapilla</i>	0,75	0,31	0,75	3,06	1,84	1,34	315	304	1,04
Grå flugsnapp. <i>Muscicapa striata</i>	0,32	0,09	0,20	0,17	0,21	0,20	111	601	0,18
\bar{x}	1,28								0,96
(F) Natt, SE, Lång <i>Nocturnal, SE, Long</i>									
Nåkttergal <i>Luscinia luscinia</i>	6,33	0,73	0,58	2,50	4,33	2,89	94	41	2,29
Körnsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	7,67	4,50	2,14	4,00	16,00	6,86	95	21	4,52
Ärtsångare <i>Sylvia curruca</i>	1,62	0,70	0,87	0,92	3,89	1,60	598	447	1,34
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	1,49	0,37	1,25	3,41	0,77	1,46	215	157	1,37
\bar{x}	3,20								2,38

lan alla de tre grupperna med nattsträckande långflyttare (D, E och F): klar övervikt för höstfåglar hos SW-flyttarna, jämvikt mellan vår- och höstfåglar hos S-flyttarna, klar övervikt för vårfåglar hos SE-flyttarna.

Huruvida resultaten i Tab. 4 med skilda kvoter mellan vårens och höstens fångstsumminor hos artgrupper med olika flyttningsvanor överensstämmer med data från andra sydkandinaviska fågelstationer har ej undersökts. Kvoterna på en viss fångstlokal kan naturligtvis påverkas av en rad rent lokala faktorer av topografisk, miljömässig och meteorologisk natur, och en jämförelse mellan exempelvis Nidingen, Falsterbo, Christiansö och Ottenby vore i detta sammanhang av stort intresse. För en viss allmängiltighet i de här presenterade resultaten från Falsterbo talar dock överensstämmelsen med en liknande analys av ett större material från Helgoland i Västtyskland (Prüter 1982). Liksom vid Falsterbo var sålunda andelen vårfångade fåglar på Helgoland högre bland lång- än bland kortflyttande arter och högre bland SE- och S-flyttande än bland SW-flyttande arter.

Referenser

- Karlsson, L., Persson, K. & Walinder, G. 1984. Trädgårdsträckkryp *Certhia brachydactyla* för första gången anträffad i Sverige. - Vår Fågelvärld 43: 493-494.
- Karlsson, L., Persson, K. & Walinder, G. 1985. Fotografisk dokumentation av ålders- och könsskillnader hos fåglar - målsättning, metodik och exempel på resultat. - Vår Fågelvärld 44: under tryckning.
- Moritz, D. & Vauk, G. 1976. Der Zug des Sperbers (*Accipiter nisus*) auf Helgoland. - Journal für Ornithologie 117: 317-328.
- Persson, K. 1985. Hybrid mellan gråsparv (*Passer domesticus*) och pilfink (*Passer montanus*) påträffad i Falsterbo. - Anser 24: 62-63.
- Pettersson, J. & Zetterström, B. 1983. Trädgårdsträckkryp *Certhia brachydactyla* för första gången anträffad på Öland. - Calidris 12: 189.
- Prüter, J. 1982. Saisonale Häufigkeitsunterschiede bei ausgewählten Zugvogelarten nach Fangergebnissen auf Helgoland. - Seevögel, Zeitschrift Verein Jordsand, Hamburg, Suppl. 3: 45-50.
- Roos, G. 1984. Flyttning, övervintring och livslängd hos fåglar ringmärkta vid Falsterbo (1947-1980). - Anser, Suppl. 13.
- Roos, G. 1985. Sträckräkningar vid Falsterbo hösten 1984. - Anser 24: 1-28.
- Roos, G. & Karlsson, L. 1981. Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1980. - Anser 20: 99-108.
- Roos, G. & Karlsson, L. 1982. Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1981. - Anser 21: 77-88.
- Roos, G., Karlsson, L., Persson, K. & Walinder, G. 1983. Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1982. - Anser 22: 77-88.
- Roos, G., Karlsson, L., Persson, K. & Walinder, G. 1984. Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1983. - Anser 23: 85-100.
- Sjölander, B.-E. 1985. Ringmärkningsverksamheten 1984. - Verksamheten vid Kvismare fågelstation 1984: 59-70. Örebro.
- Zink, G. 1973. Der Zug europäischer Singvögel. 1. Lieferung. - Vogelwarte Radolfzell, Möggingen.
- Zink, G. 1975. Der Zug europäischer Singvögel. 2. Lieferung. - Vogelzug-Verlag, Möggingen.
- Zink, G. 1981. Der Zug europäischer Singvögel. 3. Lieferung. - Vogelzug-Verlag, Möggingen.

Summary

As in the preceding four years, daily ringing of migrant passerines was carried out at Falsterbo (55.23 N/12.50 E), South Sweden, in spring as well as autumn 1984. The netting efforts at the two main ringing sites, Fyren (lighthouse garden) and Flommen (reed bed area), are summarized in Table 1. Annual totals of all species are given in Appendix, and the three highest daily totals of selected species in Table 2. Out of a grand total of 24 000 birds (cf. 1980-83: 19 200 - 27 800, $x = 24\ 300$), 94 % were caught during the periods with standardized netting at Fyren and Flommen (A-C in Appendix) and 4 % during a trial with prolonged netting season at Flommen between 16 September and 10 October (D in Appendix).

Outstanding results at Fyren were the very high totals of *Phylloscopus trochilus* in spring (about 3300; cf. 1980-83: 850 - 1700) and of *Parus caeruleus* in autumn (about 5700; cf. 1980-83: 150 - 2300). On the other hand, in autumn most long-distance migrants appeared in unusually low numbers at Fyren as well as Flommen (e.g. *Phylloscopus*, *Acrocephalus*, and *Sylvia*). As is shown in Table 3, *Accipiter nisus* had a peak year with about 180 ringed specimens at Fyren between late August and early November, 50 % being juvenile males and 34 % juvenile females. Among rarities ringed at Falsterbo in 1984, the following are worth mentioning: *Regulus ignicapillus* on 16 April (2K F), *Certhia brachydactyla* on 6 May (2K + F), *Phylloscopus trochiloides* on 28 May (2K M), *Emberiza pusilla* on 15 September (1K M), *Motacilla citreola* on 17 September (1K M), and *Phylloscopus inornatus* on 6 October (1K).

Finally, this report also includes some brief comments on ratios between spring and autumn totals of 24 selected passerines at Fyren in 1980-84 (Table 4). The average grand totals of all species in 1980-84 were about 5000 in spring and 13 000 in autumn, respectively. Consequently, in most species in Table 4 autumn totals are higher than spring totals, especially so in short-distance, partial or irruptive migrants (group A). Of special interest are the widely differing ratios in the three groups of nocturnal, long-distance migrants leaving Scandinavia in different directions: autumn totals higher than spring totals in SW-migrants, spring and autumn totals about equal in S-migrants, spring totals higher than autumn totals in SE-migrants (group D, E and F, respectively).

Gunnar Roos, Lennart Karlsson, Karin Persson, & Göran Walinder, Falsterbo fågelstation, Box 17, S-230 11 Falsterbo

APPENDIX

Antal ringmärkta fåglar vid Falsterbo fågelstation 1984 fördelade på olika fångstlokaler.

A = Fyren 21 mars - 10 juni. B = Fyren 21 juli - 5 november. C = Flommen 21 juli - 15 september. D = diverse lokaler, flygga fåglar. E = diverse lokaler, pulli. Fångstinsatsen på lokalerna A - C framgår av Tab. 1.

Number of birds ringed at Falsterbo Bird Station in 1984 distributed on different trapping sites.

A = Fyren 21 March - 10 June. B = Fyren 21 July - 5 November. C = Flommen 21 July - 15 September. D = various sites, full-grown birds. E = various sites, pulli. Trapping efforts on site A-C are summarized in Table 1.

	A	B	C	D	E	Årssumma Ant. total
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	-	-	-	-	1	1
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	1	181	33	7	-	222
Fjällvråk <i>Buteo lagopus</i>	-	1	-	-	-	1
Tornfalk <i>Falco tinnunculus</i>	-	1	-	-	-	1
Lärkfalk <i>F. subbuteo</i>	1	-	-	-	-	1
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	-	-	1	-	-	1
Morkulla <i>Scolopax rusticola</i>	-	1	-	-	-	1
Grönbenä <i>Tringa glareola</i>	-	-	1	-	-	1
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	1	-	-	-	-	1
Gök <i>Cuculus canorus</i>	1	4	-	-	-	5
Kattuggla <i>Strix aluco</i>	-	-	-	-	3	3
Hörnuggla <i>Asio otus</i>	-	-	-	14	-	14
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	12	2	-	-	-	14
Spillkräka <i>Dryocopus martius</i>	-	8	-	-	-	8
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>	1	-	-	1	-	2
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	-	1	70	11	-	82
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	2	10	142	56	-	210
Hussvala <i>Delichon urbica</i>	2	1	-	-	-	3
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	55	78	11	3	-	147
Ängspiplärka <i>A. pratensis</i>	1	1	1	17	-	20
Gulärta <i>Motacilla flava</i>	2	12	61	5	-	80
Citronärta <i>M. citreola</i>	-	-	-	1	-	1
Sädesärta <i>M. alba</i>	17	29	53	-	-	99
Sidensvans <i>Bombicilla garrulus</i>	-	-	-	11	-	11
Gårdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	68	268	-	25	-	361
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	231	282	1	29	-	543
Rödthake <i>Erithacus rubecula</i>	1234	2010	13	48	-	3305
Nåtktergal <i>Luscinia luscinia</i>	26	6	1	-	-	33
Blåthake <i>L. svecica</i>	5	-	1	-	-	6
Svart rödstjärt <i>Phoenicurus ochruros</i>	17	3	-	-	-	20
Rödstjärt <i>P. phoenicurus</i>	178	152	5	3	24	362
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	18	13	60	-	-	91
Stenskvätta <i>Oenanthe oenanthe</i>	10	15	7	-	-	32
Ringtrast <i>Turdus torquatus</i>	1	-	-	-	-	1
Koltrast <i>T. merula</i>	107	11	-	-	5	123
Björktrast <i>T. pilaris</i>	2	4	-	-	-	6
Taltrast <i>T. philomelos</i>	112	182	2	5	-	301
Rödvingetrast <i>T. iliacus</i>	28	34	-	-	-	62
Gråshoppsångare <i>Locustella naevia</i>	2	1	4	1	-	8
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	3	3	243	66	-	315
Kärrsångare <i>A. palustris</i>	16	1	61	4	-	82
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	67	14	1134	221	-	1436
Trastsångare <i>A. arundinaceus</i>	-	-	2	-	-	2
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	83	46	1	-	-	130
Ärtsångare <i>Sylvia curruca</i>	210	54	-	-	-	264

	A	B	C	D	E	Årssumma Ant. total
Törnsångare <i>S. communis</i>	69	15	10	1	-	95
Trädgårdssångare <i>S. borin</i>	151	94	5	-	-	250
Svarthätta <i>S. atricapilla</i>	83	45	1	-	-	129
Lundsångare <i>Phylloscopus trochiloides</i>	1	-	-	-	-	1
Taigasångare <i>P. inornatus</i>	-	1	-	-	-	1
Grönsångare <i>P. sibilatrix</i>	15	23	1	-	-	39
Gransångare <i>P. collybita</i>	52	76	-	10	-	138
Lövsångare <i>P. trochilus</i>	3291	1046	532	21	-	4890
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	258	793	-	11	-	1062
Brändkronad kungsfågel <i>R. ignicapillus</i>	1	-	-	-	-	1
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	22	105	4	-	-	131
Mindre flugsnappare <i>Ficedula parva</i>	6	4	-	-	-	10
Svartvit flugsnappare <i>F. hypoleuca</i>	81	118	7	-	11	217
Stjærtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	4	-	-	-	-	4
Svartmes <i>Parus ater</i>	1	2	-	-	-	3
Blåmes <i>P. caeruleus</i>	9	5718	5	65	103	5900
Talgöxe <i>P. major</i>	66	821	-	16	168	1071
Trädskrypare <i>Certhia familiaris</i>	2	5	-	-	-	7
Trädgårdsträdskrypare <i>C. brachydactyla</i>	1	-	-	-	-	1
Pungmes <i>Remiz pendulinus</i>	-	-	2	3	-	5
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	24	31	-	1	-	56
Varfågel <i>L. excubitor</i>	-	1	-	-	-	1
Skata <i>Pica pica</i>	1	5	1	1	-	8
Kräka <i>Corvus corone cornix</i>	-	1	-	-	-	1
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	50	11	-	-	-	61
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	1	18	-	-	-	19
Pilfink <i>P. montanus</i>	3	13	-	-	-	16
Gråsparv x Pilfink <i>P. domesticus x montanus</i>	-	1	-	-	-	1
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	159	122	-	5	-	286
Bergfink <i>F. montifringilla</i>	5	82	-	4	-	91
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	62	92	1	1	-	156
Steglits <i>C. carduelis</i>	3	-	-	-	-	3
Grönsiska <i>C. spinus</i>	1	221	-	2	-	224
Hämpling <i>C. cannabina</i>	27	-	1	-	-	28
Vinterhämpling <i>C. flavirostris</i>	-	2	-	-	-	2
Gräsiska <i>C. flammica</i>	-	142	-	-	-	142
Mindre korsnäbb <i>Loxia curvirostra</i>	3	-	-	-	-	3
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	4	-	1	-	-	5
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	1	18	-	-	-	19
Stenknäck <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	2	-	-	3	-	5
Gulspurv <i>Emberiza citrinella</i>	7	17	-	-	-	24
Ortolansparv <i>E. hortulana</i>	5	-	-	-	-	5
Dvärgspurv <i>E. pusilla</i>	-	-	1	-	-	1
Sävsparv <i>E. schrenckii</i>	37	27	31	413	-	508
Totalt Totalt	7022	13099	2511	1085	315	24032
Arter Species	68	64	38	34	7	89